תלמוד בבלי · אחרונים · חידושי רבי עקיבא איגר · סדר נזיקין

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת בבא בתרא

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רבי עקיבא איגר על מסכת בבא בתרא

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רבי-עקיבא-איגר-על-מסכת-בבא-בתרא/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף לה: 4
דף פד. 4
דף קלט: 7
דף קעד: 10

דף לה:

תד"ה אי לפירות אחתי' וכו' ע"ש. לענ"ד יש ליישב ב' קושייתם. והיינו דבאמת לרבנן דחזקה מדין לתקנו תקנה כ"ע דנאמן המחזיק וליכא תקנה להבעלי' היכא דלפירות אחתי'. אבל לר"י דהחזקה מכח שור המועד כיון דלא ממח' ג"פ. מה"ת נימא דלפירות אחתי' אינו נאמן הא ל"ש דהו"ל למחות שלא יסברו ששלו הוא דהא ענין מחא' ל"ש אלא בגזלנא:

ולפ"ז י"ל דר"א לשיטתי' דסבר לקמן (דף לו ע"ב) דניר הוי חזקה וממילא ס"ל דלא בעי מיום ליום עיי"ש בסוגי'. ושפיר קאמר דלפירות אחתי' מאי הו"ל למעבד ומה"ת יפסדוה להבעלים כיון דאינו מכח תיקון הלוקחים. ומשני ליה דמ"מ הו"ל למחות דמחא' כה"ג הוי ג"כ לישנא דמחאה. ולזה אמר תדע היינו דמ"מ עכ"פ מודית דלרבנן דמטעם תקנתא דמזדהר בודאי א"נ לפירות הורדתיך. ויקשה לרבנן ממשכנתא דסורא. אע"כ מוכח הסברא דמחא' כזה הוי ג"כ לישנא דמחא'. א"כ ממילא גם לר"י כן:

דף פד.

ע"ב רשב"ם ד"ה מימרא בעי. בתמי' הא אפי' ברשות מוכר קני לו כליו של לוקח. ונ"ל ליישב מה שמקשים העולם. דהא הגמרא (דף פו ע"א) משני שם דרב ושמואל איירי באמר לי' זיל קני. והא זה האיבעי' כליו דלוקח ברשות מוכר.

ועוד צריכים לדקדק מה בעי הגמרא אם קבל' מיניה או לא, הא בודאי קבל' מיני' משום קושית רב אסי מדד לתוך קופתו מימרא בעי.

ועוד בל"ז הו"ל להקשות מכח מתני' מדד ולא משך לא קנה, מאי לאו בסמטא.

ועוד מאי בעי בזה דמקשה עוד פעם ממתני'. ורוצה להוכיח דר' יוחנן איירי בסמטא הא בלא"ה מוכח, מבר ה"נ מסתברא.

ועוד צריכי' לבאר פי' רשב"ם דפי' על ת"ש ממתני'. קושי' לרב אסי ומשום הכי לא קבלה. דאמאי משני בלישנא. הו"ל לפרש. וש"מ נמי דלא קבלה.

ועוד באיזה סברא קמיפלגי ר"ז ור"א, וי"ל חדא בירך חברתה, דהנה מוכרח דע"כ דר"א ל"ל דרב פפא. אלא סברי דר"י איירי אפילו ברשות הרבים ממש. דאלת"ה הו"ל לאשמעינן רבותא טפי. אפילו מדד קנה בסמטא. אלא ודאי איירי אליבא דר"א ברשות הרבים ממש וזהו רבותא טפי ע"ש.

אך קשה לי על פי' רשב"ם דא"כ דאפי' ברשות הרבים קנה כליו של לוקח מכש"כ ברשות מוכר כמ"ש תוס' ד"ה כליו של לוקח וכו', וא"כ צריכים לומר דלדידי' באמת

ליכא איבעי' כלל, והאיבעי' הוא אליבא דר"ז, וא"כ קושי' מהוכחת תוס' דע"כ צ"ל דר"י גופא הי' מסופק בכליו דלוקח ברשות מוכר, מדמשני ר"י אהא דתנן זרקו לתוך חיקה. מקום חיקה קנוי לה מקום קלתה, ובזה מוכח דהוא עצמו מסופק הי'. וי"ל דתוס' גיטין (דף ע"ח) משני תירוץ אחר על האי קושי' משום דלרחקנה קאתי ל"ק. אבל בעלמא יכול לומר דפשיטא ליה דקני כליו של לוקח ברשות מוכר. ועפ"ז נוכל לומר בהאי סברא דקמיפלגי ר"ז ור"א, והשתא שפיר קאמר מדד לתוך קופתו. מימרא בעי דאפילו ברשות מוכר קנה כליו של לוקח משום דמשמע לי' דר"י איירי אפילו ברה"ר ממש כדמשמע בפשוטא. ומכש"כ בכליו של לוקח ברשות מוכר דקנה. והא דמשני ר"י מקום קלתה קנוי לה. היינו משום דלרחוקה קאתי, וזהו כוונת הרשב"ם דאפילו ברשות מוכר קנה משום דלדידי' לא איירי באמר לי' זיל קני. אבל לר"ז הי' לפניו נמי אידך דר"י דכליו של אדם קונה לו בכל מקום שיש לו רשות. יש לו רשות קנה, אבל ברה"ר לא קנה. וא"כ מוכח נמי מהך דר"י דגיטין דמשני מקום קלתה קנוי לה. דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קני. משום דלדידי' לא מוכח הך סברא כיון דלרחוקה קאתי. וכיון דרה"ר לא קנה. יכול לומר דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה וא"כ לדידי' ל"ק כלל מימרא בעי. דיכול לומר דקושית העולם לפני תירוץ דרב ושמואל איירי באומר זיל קני, וא"כ שפיר בעי קבלה מיני' או לא. משום דלדידי' לא מתחיל קושית ר"א מימרא בעי, והא נמי שפיר דפריך עוד ממתני' לר"א משום מכח הנ"מ לא קשה כלל לר"א משום די"ל הא דאמר ר"י מדד והניח על גבי סמטא לא קנה. איירי בכליו של מוכר ולא הניח על גבי סימטא. והא דאר"י קנוי מיירי בהניח על גבי סימטא. אבל ממתני' פריך שפיר.

ועפ"ז יהי' מתורץ קושית תוס', וא"ת דילמא בכליו של מוכר איירי. דהנה ע' בת"ח שכ' על קושית תוס' אך סיפא דקתני ואם הי' פיקח שוכר את מקומו איירי נמי בכליו של מוכר. וא"כ הי' יכול לפשוט האיבעי' דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה. וא"כ ממילא איפשוט נמי דכליו של לוקח קנה ברשות מוכר דזה בזה תלי' כמו שכ' הר"י ז"ל דכיון דחזינן דרשות הוא עיקר, וע"ש בתירוצו שכ' דסיפא היא מלתא באנפי נפשי' ולא איירי בכליו של מוכר. וזה אין לו הבנה דהא מקשה מסיפא ואי ברשות הרבים ממאן אנר. משום דס"ל דסיפא הוי ודאי דומי' דרישא רק י"ל דאין זה קושיא. די"ל דלמא לר"א באמת הא ליכא איבעי' כלל דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה. והאיבעי' הוא אליבא דר"ז. אבל לפי דברינו הנ"ל הוי שפיר משום כיון דפריך דאי מדד לתוך קופתו מימרא בעי הא אפילו גם ברשות מוכר קנה. וא"כ ממילא מוכרח נמי דכליו של מוכר ברשות לוקח לא קנה. וא"כ לא יוכל לשנוי' בכליו של מוכר איירי. א"כ דסיפא דקתני ואם היה פיקח

איירי נמי בכליו של מוכר וש"מ. וזהו כיון המקשן שהמתין עד השתא ליפרוך ממתני' משום בל"ז היה יכול לומר דאיירי בכליו של מוכר. ובאמת ס"ל דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה. אבל השתא מכח תשובתו מימרא בעי. מקשה שפיר. ובזה צדקו דברי הרשב"ם ומש"ה לא קבלה, פי' דקשה לר"א ממתני'. וצ"ל כנ"ל דאיירי בכליו של מוכר. דכליו של מוכר ברשות לוקח קנה. וא"כ שמעי' מיני' דכליו של לוקח ברשות מוכר לא קנה. או דלדידי' נמי הוא ספק. ומש"ה לא קבלה. ממילא כיון דסלקה מיני' קושית ר"א מימרא בעי. משום הא דאמר רב ושמואל אפילו רשות מוכר קנה איירי באומר זיל קני'. וע':

הרי"ף בסוף מסכתא כתב אהא דר"ה דש"מ שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני. דמיירי במע"פ והקשה עלי' המאור הא מע"פ אינו טורף מלקוחות. ולכאורה לק"מ למ"ש הר"י מיגש בפ' י"נ (דף קלג) דא"ר שם השתא ירושה דאורייתא אלמנה ניזונית מהם. מתנת שכ"מ דרבנן מכ"ש. וכ' הר"י מיגש דמיניה יש ללמוד דמע"פ גובה ממתנת שכ"מ דמתנת שכ"מ הוי רק כמו ירושה. וכן מבואר דעת תוס' בפ' נערה. וא"כ ה"נ בשכ"מ שהקדיש הוי כמו מתנת שכ"מ. דהקדש הוא כמו מתנה. וכמו שמבואר בתוס' בסוגיין. ומש"ה מע"פ גובה.

וצ"ל דקושית הרז"ה ע"כ ר"ה מיירי בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו. היינו שבשעת הקדש הוי בריא רק שהוא שכ"מ כשאמר מנה לפלוני בידי, וכץ הוכיח התוס' מדמסקנא בפ' י"נ באיבעי' דלא איפשטא בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אם עמד חוזר או לא ע"ש. ולא פשטי' מדר"ה דאינו חוזר מדלא קאמר דנאמן במגו, אע"כ דר"ה מיירי שהקדיש כל נכסיו כשהוא בריא. וא"כ שפיר הקשה המאור על הרי"ף.

אמנם י"ל דהרי"ף מיירי כפי המסקנא. דאיבעי' לא איפשטא אם עמד חוזר או לא. והדין מספיקא לא הדר וכדעת הרא"ש שם דא"י לבטל הדיבור מספיקא. וא"כ לדינא לא הוי מגו ושפיר מיירי ר"ה שהקדיש כשהוא ש"מ. דהש"ס לא רצה לפשוט האיבעי' דהיה אפשר לומר שהקדיש כשהוא בריא ובאמת במלוה בשטר. אבל לפי האמת מיירי הרי"ף שהקדיש כשהוא שכ"מ ומש"ה מע"פ גובה ממנו:

אולם לכאורה ג"ז ליתא דהראוי להיות מן הדין דמע"פ אינו גובה כיון דהספק בהש"ס דלגבי הקדש גמר ומקני נפשי' מחיים. וא"כ ממילא באותו צד לא הוי כמתנת שכ"מ ומע"פ אינו גובה ממנו. ולזה י"ל דדוקא הוא אינו חוזר מספיקא וכסברת הרא"ש כיון דרוצה לבטלה. מחנה א"י לבטל מספק. אבל הבע"ח כשרוצה לטרוף אינו בא בטענה

ביטול מתנה. רק שהספק באיזה אופן היא המתנה. וכיון שזה היה לי' שעבוד בודאי. רק אם הוא מתנת בריא נפקע שעבודו. וא"י מספק לבטל שעבוד' ומע"פ גובה ממנו. ודו"ק:

דף קלט:

גמרא השתא דשלח מי ידעי'. והאר"י ב"ח האשה שמכרה בנ"מ בחיי בעלה וכו'.
ויש לע' דמאי פריך אימא כמו שהיינו דנין קודם תקנת אושא שאין האשה יכולה למכור הפירות להפקיע זכות הבעל משום דהוי יורש לפירות מחיים. ומלוה ע"פ גובה ממנו. וכמו דנקט הרשב"ם בפשט' באיבעי'. א"כ אימא דתקנת אושא היה שיהיה יורש משעת נשואין לגוף. אבל מ"מ יהי' רק כיורש. וביותר יש לתמוה אימא דהתקנה הי' רק שהכא יהי' קנין פירות כקנין הגוף כמו לר"י בכל קנין פירות וממילא אינה מכורה. וכמ"ש תוס' דלר"י ל"צ לתק"א. עיין בב"ק ובתוס' פ' נערה, א"כ אימא לר"ל תקנו דהכא יהא קנין פירות כקנין הגוף. והיינו אותו קנין שיש לו לגוף יהי' לפירות. ואעפ"כ הוא רק יורש. גם יש לעיין אמאי פריך הא הוי רק לוקח דרבנן דדינו דמנוה ע"פ גובה ממנו כמו במתנת שכ"מ. ע' בנ"י בפרק י"נ. ובתוס' כתובות פ' נערה. וקושיא זו מצאתי אח"כ במרדכי פ' נערה. ובאמת יש לחלק להמעיין ברי"ף בפ' י"נ ובחידושי רמב"ן שם. דנראה מדבריהם דכל עיקר סברת הש"ס רק במתנת שכ"מ דלא משכח רוחא לחול רק אחר מיתה ולא מחיים והוא כעין ירושה ומש"ה אלמנה ניזונית ממתנת שכ"מ כיון דלא משכחת רק לאחר מיתת הנותן. או שנתן האב ומת או שנתנו היורשים ומתו. והוי האי מתנת שכ"מ או יורש דאב או יורש דיורשים. עכ"פ שויוה רבנן למחנת שכ"מ כיורש. אבל בשאר דרבנן כגון בעל בנכסי אשתו דהוא בחיי אשתו לוקח בנכסים ואין לדמותו כלל ליורש. ודמי ללוקח במשיכה ולא נתן מעות דהוא ג"כ רק קנין דרבנן ובודאי מלוה ע"פ לא גבי ממנו. וכן אלמנה אינה ניזונית ממנו. כן נראה ברור להמעיין בראשונים:
גמרא דטבא ליה עבדו ליה וכו'.
יש לי מקום ספק באם מכרה היא נ"מ לא' ממורישה ואח"כ מתה ובא שנת היובל. בזה יש מקום לומר דצריך להחזיר הבעל בממנ"פ אם יורש הוי נתקיים המכירה שמכרה בחיי' ואם כלוקח דייניען ליה הוא חוזר ביובל. ובכי האי גוונא אפשר דל"א דטבא ליה עבדו ליה לענין יובל יורש ולענין מכירה לוקח דבכה"ג הוי תרתי דסתרי:
ובאמת יש לע' אמאי הוי בעל יורש לענין יובל הא הוי פסידא אחריני ונדייני' לי' כלוקח. אח"כ ראיתי בש"כ ח"מ (סי' קג סקי"ע) הקשה כן. וכתב משום דתמיד הוי יורש לכל הפחות רק במקום פסידא דאחריני א"י להיות כלוקח. אבל יורש לעולם הוי. וכתב מכח

זה להשיג על תוס' בפ' המפקיד שכ' דלא מהדרי' לבעל דמשום פסידא דאחריני הוי כלוקח ע"ש.

ולענ"ד לק"מ דהרי מוקמי' בבכורות (דף נ"ב' דברייתא דהיורש את אשתו אתי' כמ"ד ירושת בעל דאורייתא. וא"כ לדידי' י"ל סברת הש"כ דלעולם מידי יורש לא נפקא. אבל סתמא דהש"ס בהמפקיד קאי למ"ד ירושת בעל דרבנן. וכן פסקי'. ולדידי' הוי תרי תקנת דרבנן ובמקום פסידא דאחריני דייני' ליה או כיורש או כלוקח. וק"ל:

במ"ש בסמ"ע (סימן קלב סק"ד) ובש"כ שם סק"ב. ולענ"ד דברי הסמ"ע נכונים דדוקא באגב כן. אבל בלא אגב לא והיינו דהא דאמרי' במקום פסידא לאחריני לא הוי הבעל לוקח. היינו היכא שאם היה יורש הי' חייב מדינא מש"ה הוי פסידא דאחריני במה שנרצה לדונו כלוקח. אבל בלא"ה היכא דעדינא דהש"ס גם אם הוא יורש לא מחייב רק מתקנה. מש"ה י"ל דבעל דהוי כלוקח לא נכנס בכלל התקנה. ודומה לזה כתבו תוס' דלענין שומא הדר' לא מקרי פסידא אחריני כיון דאינו מדינא רק ועשית הטוב וכו', וא"כ דברי הסמ"ע נכונים. והיינו דבלא אגב אינו גובה דדייני' לבעל כלוקח ול"ש דהוי פסידא דאחריני דהרי אם היה יורש ג"כ אינו גובה דמטלטלי לא משתעבדי מדינא דהש"ס רק לבתר תקנת הגאונים בזה נראה דעת הש"כ דהכא גובה. ולזה נראה כהסמ"ע מסברא הנ"ל. כיון דאינו רק מתקנה ול"ש פסידא דאחריני. אבל באגב הוי איפכא דמדינא גובה אף מלקוחות רק מפני תקנת השוק תקנת הגאונים דלא לגבי. בזה י"ל איפכא דהבעל הוי כיורש ול"ש מפני פסידא דבעל לשוויי' כלוקח דהרי אף אם הוא לוקח מדינא גובה ממנו. רק מתקנה. ולזה י"ל דבעל לא נכנס בכלל תקנה דהוי יורש.

ובזה מיושב גם קושית הסמ"ע מדברי הגהה לעיל סימן קי"ב. די"ל דודאי התם הוי איהו דאפסיד אנפשי' משום דהיה לו לכתוב דאקני. כמ"ש בש"כ ובב"ש (סימן צא) ומש"ה דיינין הבעל כלוקח כי היכי דלא להוי פסידא דבעל. ואם הוא לוקח מדינא לא מגבי' מיניה דהוי קנה ומכר. אבל הכא באגב אף אם נימא דלא הוי פסידא דלקוחות דאיהו הוא דאפסיד אנפשי' שהלוהו. מ"מ ל"ש פסידא דבעל דהרי אף אם הוא הלוקח מדינא ראוי לגבות ממנו. כנלע"ד נכון בסברא.

אולם יש לדון במטלטלים בלא אגב רק באפותיקי. דהדין עשה שורו אפותיקי ומכרו אין בע"ח גובה ממנו דלית ליה קלא. אבל מיתמי דעת הרבה פוסקי' דגובין. כיון דחזינן דסמך דעתו עלייהו. ובזה יש לדון אם דיינין דהוי אינהו דאפסידו אנפשייהו. ומשום פסידא דמלוה הוי כיורש ומדינא גובין מיניה. וגם בכה"ג יש סברות לומר דאם (אם) הבעל כלוקח מ"מ גובה מטלטלין של אפותיקי לדברי תוס' פ' נערה (דף מט ע"ב) ד"ה

הוא ואשתו וכו'. דדוקא עשה שורו אפותיקי ומכרו. דדוקא מכרו אבל נתנו במתנה גובה ממנו. אף דלשאר דברים מתנה כמכר ע"ש. א"כ י"ל דגם בעל שוינהו רבנן כלוקח. והיינו כמקבל מתנה וגובים ממנו מטלטלין של אפותיקי. וק"ל:

ובמ"ש הש"כ עוד בס"ק הנ"ל וז"ל מיהו כ"ז כשהמטלטלים אינם בעין. אבל אם הם בעין גובים ממנו אפילו במע"פ דלא גרע מלותה ע"פ וכו'. ודברים תמוהים הן דהדבר ברור להמעיין בהרמב"ם דמקור הדין בהלואה בעין הוא ברמב"ם פכ"ו ממלוה. ומרדכי פ' י"נ. ומבואר שם דדוקא בגוף הלואה דיש שייכות בזה למלוה. וגם בזה כתב הנ"י ס"פ י"נ. ובהה"מ שם לחלוק. דמ"מ כיון שנטלה להוציאם הוי כשאר מטלטלים. אבל במטלטלים שלה שהכניסה פשיטא דהוי כלוקח. וכ"כ בהרשב"ם ועמדה ונישאת והכניסה לו נ"מ ע"ש. ודברי הש"כ צ"ע לדעתי:

במ"ש הנ"י ס"פ י"נ דבאשה שמכרה בנ"מ והמעות עדיין בעין. או מה שהחליפה עדיין בעין צריך להחזיר ללוקח:

והנה במ"ש דאם המעות בעין צריך להחזיר. בזה שפיר י"ל משום שהמקח אינו הוי המעות בתורת פקדון. וכמו בהכיר בה שאינו שלו. בפ"ק דב"מ (דף ט"ו). ואף דשם כתב הנ"י דמעות פקדון. היינו בהיתר תשמיש כמו בשלחני ומעות מותרים ע"ש. ומ"מ כ"ז שלא הוציאה הוי רק פקדון. ובזה נראה דמיושב דברי הטור (סימן צ) שכתב ג"כ בשם הרא"ש דאם המעות בעין מחזירין ללוקח. ולכאורה קשה מדברי הרא"ש ספ"ב דקידושין שכתב אמתני' דמכרן וקידש בדמיהם מקודשת. כיון דידע הלוקח שהוא של ערלה נתן המעות לשם מתנה. וא"כ ה"נ אמאי מחזירים המעות בעי הא הוי מעות מתנה כיון דידע שהוא של בעל וא"י למכרה. והרמב"ם שכתב ג"כ דאם המעות בעין מחזיריה לטעמים אזיל דס"ל ספכ"ו ממלוה דגם בהלואה אם המעות בעין מחזירין וה"ה הכא דלא ס"ל להרמב"ם מעות מתנה. אבל לשיטת הרא"ש קשה.

וצ"ל דבאמת מ"ש הרא"ש דמעות מתנה ל"ד. דהא באמת קיי"ל בהכיר בה שאינה שלו דמעות פקדון. וכמ"ש הב"ש (סס"י כח). אלא דכוונת הרא"ש ג"כ דמעות פקדון רק דטעמא דמכרן וקידש בדמיהן מקודשת משום דהוי פקדון בהיתר תשמיש כמ"ש הנ"ל. ומש"ה כיון שקידש אשה הוי כמו לוה המעות. אבל הכא כ"ז שהיא בעין הוי פקדון. וכמו במעות מותרים בב"מ (דף מד). ומ"ש הרא"ש בכתובות פרק נערה דהמעות בעין חוזרין מטעם גזל ע"כ ג"כ ל"ד רק מטעם פקדון וכך הוא בר"ן פ' נערה דהוי פקדון.

אולם במ"ש הנ"י דאף החליפין אם הם בעין צריך להחזירם. בזה יש לעיין הא מיד שהוציאתם נעשה לוה והרי דעת הנ"י להדיא דלותה ואכלה לאו דוקא. דה"ה בעין א"צ

להחזירם. וה"נ הוי הלואה. וצ"ל דכוונת הנ"י לסברת הרא"ה בפרק נערה דהמעות שנתן הלוקח כשהבעל מוציא מיד הלוקת הקרקע אין הבעל זוכה במעות דהוי כמו פירא דפירא. והוא כמו טובת הנאה בב"ק ע"ש בהרא"ה. ומש"ה גם בהחליפה אין הבעל זוכה בזה החליפין דבחיי' הוא שלה לגמרי. ומ"ש הנ"י דגם לאחר מיתתה מחזירין אף דהבעל הוי יורש ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי. צ"ל דמיירי לאחר תקנת הגאונים דמטלטלי דיתמי משתעבדי לבע"ח. ואף דבעל לוקח הוי. ע"מ בהנך חליפין לא הוי לוקח מסברת הרא"ה והוי רק יורש. כך הים נראה לדחוק בסברת הנ"י. ודוק:

דף קעד:

גמרא אמר ר"ה שכ"מ שהקדיש כל נכסיו ואמר מנה לפלוני בידי וכו'. כתב הרי"ף דמיירי במע"פ. והקשה המאור דלו יהא דנאמינן ליה. מ"מ היאך גובה מהקדש. הא מע"פ אינו טורף מלקוחות ע"ש.

ולכאורה לק"מ למ"ש הר"י מיגש בפ' י"נ (דף קלג) דאמרי' שם השתא ירושה דאורייתא אלמנתו ניזונית מהם. מתנת שכ"מ דרבנן לכ"ש. וכ' הר"י מיגש דמיניה יש ללמוד דמע"פ גובה ממתנת שכ"מ. דמתנת שכ"מ הוי רח כירושה. וכן מבואר בדעת תוס' בפ' נערה. וא"כ ה"נ בשכ"מ שהקדיש הוי מתנת שכ"מ דהקדש כמתנה. וכמו שמבואר בתוספות בסוגיין. ומש"ה מע"פ גובה ממנו. וצ"ל דקושית הרז"ה דע"כ ר"ה מיירי בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו היינו שבשעת הקדש היה בריא רק שהוא שכ"מ כשאמר מנה לפלוני בידי. וכן הוכיחו תוס' מדמסקי' בפ' י"נ באיבעיא דלא איפשט בשכ"מ שהקדיש כל נכסיו אם עמד חוזר או לא ע"ש. ולא פשיט מדר"ה דאינו חוזר מדלא קאמר דנאמן במגו. אע"כ דר"ה מיירי שהקדיש כשהיה בריא. וא"כ שפיר הקשה במאור על הרי"ף.

אמנם י"נ דהרי"ף מיירי כפי המסקנא דאיבעי' דלא איפשטא אם עמד חוזר או לא. והדין מספיקא לא הדר וכדעת הרא"ש שם דא"י לבטל הדיבור מספיקא. וא"כ לדינא לא הוי מגו ושפיר מיירי ר"ה שהקדיש כשהוא שכ"מ. דהש"ס לא רצה לפשוט איבעיא דהיה אפשר לומר שהקדיש בבריא. ובאמת במלוה בשטר. אבל לפי האמת מיירי הרי"ף שהקדיש כשהוא שכ"מ ומש"ה מע"פ גובה ממנו.

אולם לכאורה גם זה ליתא דמהראוי להיות הדין דמע"פ אינו גובה. כיון דהספק בש"ס דלגבי הקדש גמר ומקני נפשי' מחיים. וא"כ ממילא באותו צד לא הוי כמתנת שכ"מ ומע"פ אינו גובה ממנו. וכן מצאתי אח"כ את שאהבה נפשי בב"ש. ולזה י"ל דדוקא הוא אינו חוזר מספיקא. כזברת הרא"ש כיון דרוצה לבטל המתנה א"י לבטל מספק. אבל

הבע"ח כשרוצה לטרוף אינו בא בטענת ביטול המתנה רק שהספק באיזה אופן היא המתנה. וכיון שזה היה לו שעבודו בודאי רק אם היא מתנת בריא נפקע שעבודו. וא"י מספק לבטל שעבודו ומע"פ (אינו) גובה ממנו. ודוק: